

Autorka: **Eliška Slovenčíková**

Název: **Alternativní spiritualita a kvalita života**

K celkové koncepci práce:

Je třeba ocenit, že autorka se pomocí kvalitativní metodologie pustila do tématu u nás ne dosti zkoumaného. Práce postupuje způsobem zavedeným u kvalitativních prací, tj. nejprve teorie, pak empirie. To má některé výhody, zároveň to však ne zcela umožňuje, aby klíčové koncepty a jejich teoretické kontexty emergovaly přímo z dat, což by bylo vhodné zvláště u tématu, u kterého koncepty a teoretické rámce nejsou ještě pevně zavedené.

Ke klíčovému konceptu a k teoretickým východiskům práce:

Výraz „alternativní spiritualita“ nepovažuji pro zkoumání dané problematiky za příliš šťastně zvolený, což je vidět také na pokusech o jeho vymezení. Termín alternativní z povahy konceptu odkazuje k volbě „jiného než zavedeného, běžného“, tak jak je používán např. v sousloví „alternativní kultura“. Zkoumané podoby spirituality jsou sice víceméně „neinstitucionální“, zato jsou však některé výrazně komerční, a potom by stálo za otázkou, v čem jsou a v čem nejsou „alternativní“ v podstatném významu tohoto slova.

V teoretické části bych považoval za velmi důležitou pasáž „Vnímání duše a Boha“, kdyby byla náležitě zpracována. Právě tato část má však velké rezervy. Lze souhlasit s tím, že za určitý invariant je možné považovat pojetí ega a vyššího (hlubšího, širšího) Já. Při charakteristice těchto proudů by však bylo třeba popsat i další prvky či aspekty, jako jsou např.: povaha nejzazší Skutečnosti či nejzazších zájmů (Tillich), dále jak je to s těmito podobami spirituality z hlediska kategorií jako jsou „transcendence – imanence“, jaké možnosti dávají pro sebepojetí, identifikaci (či dis-identifikaci), nebo také jak je to se závazností či nezávazností (ve srovnání s institucionalizovanými podobami spirituality). Právě takovéto vymezení by poskytlo možnost jít ve výzkumu hlouběji (viz dále).

K empirickému a metodologickému aspektu práce:

V tom, na co se ptá ve výzkumných otázkách, práce odpovídá celkem uspokojivě. Nevyužitou možnost však vidím právě v tom, zeptat se ještě také jinak. Tj. nejen na změny v kvalitě života (kde je odpověď dosti závislá na způsobu výběru participantů) a na to, co informanty k dané spiritualitě přivedlo. A např. se ve větší míře zeptat také na to, jak a jaké charakteristiky podstatné pro alternativní spiritualitu (popsané v teoretické části) souvisí se

zkoumanou životní spokojeností. Autorka zde pomocí tematické analýzy dochází k určité „kategorizaci“ témat týkající se odpovědí na položené otázky. V tomto smyslu je výzkumný cíl práce splněný.

Způsob položení otázek spolu s tím, jak byla použita metoda tematické analýzy, zde vedou k tomu, že práce nejde hlouběji, i když její téma si podle mě o něco takového říká. Práce se tak do jisté míry mívá s některými podstatnými otázkami týkajícími se hlubšího porozumění souvislostem ev. příčinám životní spokojenosti u zkoumaných osob. Uvedu jen jednu z nich. To, co je zde označeno jako alternativní spiritualita, a co je na jedné straně vymezeno některými společnými charakteristikami, na druhé straně řadou „technik“, otevírá zkoumaným osobám určitou specifickou podobu nejzazší Skutečnosti, nejzazšího zájmu („ultimate concern“), a zároveň také určité možnosti sebepojetí, nové sebe-identifikace v rámci nově objevené Reality, např. nové podoby odpovědnosti, nové typy závazků atd. Příkladem je typické „new age“ přesvědčení, že za mnohé si mohu sám a mnohé mohu silou své mysli či svého jednání změnit. Zde vyvstává otázka (viz další část posudku).

K otázce případného plagiátorství:

Práce nevykazuje žádné znaky plagiátu.

Otázka, podnět k obhajobě:

Mohla byste vysvětlit a argumentovat ve prospěch tvrzení, že typické „new age“ přesvědčení, že „za mnohé si mohu sám a mnohé mohu silou své mysli či svého jednání změnit“ vede k větší životní spokojenosti?

Celkové hodnocení práce:

Text BP (i přes některé zmíněné nedostatky či „rezervy“) splňuje kritéria kladená na tento druh prací. Proto tuto práci **doporučuji k obhajobě.**

V Praze 9. 5. 2023

Vladimír Chrz